

L'ESCUPTOR EUDALD SERRA*

Avui, per a la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, és un dia memorable ja que entra amb tots els honors, amb tots els mereixements a casa nostra un gran creador: l'escultor Eudald Serra.

Eudald Serra ens fa de pont entre l'avui i aquell moment vibrant, esperançat, de l'art català dels anys 30, l'art de la República, l'art del GATPCAC i de l'ADLAND, l'art que es va plasmar en aquell cèlebre número de la revista d'*Ací i d'allà* (el Nadal del 34) i que ha estat per a molts artistes de la meva generació la nostra Bíblia, l'art de Pau Gargallo i Juli Gonzàlez, l'art que en el 35 es mostrava a l'exposició que Marinello, Sans i Serra varen fer a les galeries Catalònia, l'art que es va estroncar, en el nostre país, per culpa de la Guerra Civil.

D'aquella avantguarda catalana van reaparèixer, després de la derrota, noms importants: l'arquitecte Josep Lluís Sert, els pintors Joan Miró, Salvador Dalí, Antoni Clavé, el ceramista Llorens Artigas, l'escultor Leandre Cristòfol..., i l'artista polifacètic que avui tenim entre nosaltres: l'Eudald Serra.

He dit polifacètic perquè la personalitat de Serra podria ésser estudiada des de molts punts de vista: com etnòleg, antropòleg, com a coneixedor i creador ell mateix de la difícil tècnica de la ceràmica, com a fotògraf, col·leccionista, aventurer o com a dibuixant (on el color i especialment el *collage* hi tenen un paper rellevant). Però sobretot per la seva obra d'escultor (la qual lamento no hagi estat, degut a les seves múltiples ocupacions i viatges, tan copiosa com ens agradaria). I és molt especialment per el seu treball com a escultor que ha estat, per unanimitat, nomenat Acadèmic Honorífic.

Eudald Serra i Güell va néixer a Barcelona l'u de maig del 1911. Al 1929 va ingressar a l'Escola d'Arts i Oficis i Belles Arts, on va assistir a les classes de modelat que l'escultor madrileny Àngel Ferrant impartia i a qui Serra ha considerat sempre el seu amic i mestre.

* Paraules de presentació de Josep Maria Subirachs en l'acte d'entrega del diploma d'Acadèmic Honorífic a l'escultor Eudald Serra i Güell el dia 19 de maig de 1999.

Escultura d'Eudald Serra.

El 1935 participà, juntament amb en Ramon Marinel·lo i en Jaume Sans, a l'exposició, ja abans esmentada, que tingué lloc a les Galeries d'Art Catalònia i que fou organitzada pels Amics de l'Art Nou de la qual n'ha quedat com a document apreciadíssim pels col·leccionistes, els cartells fets a mà per en Salvador Ortiga.

En aquesta exposició, com ja s'anunciava en la primera individual que l'any anterior havia presentat a la Sala Busquets, hi veiem ja el seu estil personal d'un superrealisme plàstic (mai literari), i on hi posa en pràctica amb valentia la que considero única innovació tècnica del segle XX: el *collage*.

Ja des del 1939 viatja constantment. La llista de ciutats i països que visita es fa interminable, però cal fer menció sobretot a les seves llargues estades al Japó on hi coneix la companya de la seva vida, la seva muller.

D'entre les moltes exposicions que l'Eudald Serra ha fet al llarg de la seva carrera destacaré una especialment important per a mi, ja que a la meua joventut em produí un fort impacte. Em refereixo a la que es va dur a terme a Madrid l'any 51 i que Serra va compartir amb tres altres destacats escultors abstractes: Ferrant, Ferreira i Oteiza.

Obra d'Eudald Serra.

En aquesta exposició recordo que Serra ja portava fins a les últimes conseqüències les seves inconfusibles formes orgàniques i el diàleg entre les convexitats i les concavitats.

Vers el 1957 realitza el gran relleu a la façana de l'església de les Llars Mundet, obra de l'arquitecte Manuel Baldrich, protector entusiasta de l'art jove, i col·loca els dos relleus a la cruïlla del Passeig de Gràcia amb la Gran Via.

En aquells anys col·labora en moltes de les obres de l'arquitecte Leopoldo Gil Nebot, com la Verge de la façana de la Clínica del Pilar o les imatges de la Parròquia de Santa Agnès de la nostra ciutat, però va ser en el 61 quan es produí un fet que va causar sensació. Em refereixo a la instal·lació a Barcelona, al final de la Meridiana, de l'escultura *Monument al Treball*, una de les primeres obres abstractes col·locades al carrer. Pensem que en aquells anys la no figuració era incompresa pel gran públic, incomprensió agreujada per l'estancament del franquisme.

A partir d'aquest 1961 els viatges que fa Serra arreu del món produeixen vertigen: Japó, l'Índia, Etiòpia, Rússia, Iran, Ceilan, Singapur, Java, Bali, Panamà, Costa Rica, Nicaragua, Mèxic, Illes Salomó, les Noves Hèbrides, Afganistan, Tailàndia,

Cambotja, Borneo, Malàssia, Marroc, Birmània, Formosa, Costa d'Ivori, l'Alt Volta, Kerala, Pakistan, Indonèsia, Lardakh, Filipines, Xina, Equador, Nepal,...

En el 1989 l'Eudald Serra col·loca davant del Teatre Romea el monument a Margarida Xirgo i, més endavant, amb motiu dels Jocs Olímpics del 92, instal·la en el sector de la Vall d'Hebron l'escultura de ferro *Forma i espai* concebuda ja com a projecte monumental l'any 1966.

Recentment, com tots vostès recordaran, s'inaugurà, el 20 d'octubre de l'any passat, al Palau de la Virreina, una magna exposició on, a més de la seva obra, pedres, marbres, bronzes, terracotes, ferros, gres, esmalts, fustes, dibuixos, *collages* i fotografies, hi havia peces triades per l'artista que ens va permetre introduir-nos i comprendre millor el món del nostre escultor. Amb motiu d'aquesta exposició s'edità un extens catàleg, la consulta del qual recomano especialment, sobre aquest personatge professionalment i humanament tan ric, tan complex.

M'agradaria, aprofitant l'honor que representa per a mi la presentació del nostre nou acadèmic, destacar un aspecte de la seva obra que trobo particularment interessant. Em refereixo a la unitat d'estil que hi ha, tant en les obres més extremadament abstractes, com en les més documentalment figuratives.

Això ens demostra que l'art és sempre, fins i tot en les seves realitzacions més fidelment figuratives, una síntesi, una metàfora, una abstracció de la realitat i que per tant és absurd pensar que hi ha una dicotomia entre l'art abstracte i l'art representatiu tal com era, fa uns anys, tema constant de polèmiques apassionades. L'obra d'Eudald Serra n'és precisament una demostració exemplar ja que, malgrat la diversitat de maneres ocasionades per la funció de cada obra, hi ha sempre un estil inconfusible. El seu estil refinat és a la vegada d'un acurat treball artesanal que prové, sens dubte, del seu amor i dels seus coneixements de les cultures populars, arcaiques i exòtiques.

És doncs un honor per a la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi rebre avui l'artista, l'humanista, Eudald Serra i Güell, i donar-li la distinció més rellevant que podem otorgar: la d'Acadèmic Honorífic.

Eudald, sigues molt benvingut!

JOSEP MARIA SUBIRACHS